

DYREKCJA GENERALNA LASÓW PAŃSTWOWYCH

RAPORT
ZWALCZANIA SZKODNICTWA LEŚNEGO
ZA 2009 ROK
/cz. analityczna/

*Raport dotyczący zwalczania szkodnictwa leśnego za 2009 r. został opracowany na podstawie informacji o ochronie lasu i zwalczania szkodnictwa leśnego sporządzonych przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych w sprawozdaniu **LPIR – 7** w systemie elektronicznym.*

Ogólna wartość strat razem, wg funkcjonującego podziału na cztery grupy rodzajowe szkodnictwa, tj. w wyniku:

- 1) bezprawnego korzystania z lasu,*
- 2) kłusownictwa,*
- 3) kradzieży albo zniszczenia mienia nadleśnictwa,*
- 4) kradzieży drewna,*

**w 2009 roku wyniosła 5 986 580 zł
przy 55 429 zarejestrowanych przypadkach szkodnictwa.**

Wyniki zanotowane w zwalczaniu szkodnictwa leśnego w PGL Lasy Państwowe w relacji z poszczególnych grup rodzajowych szkodnictwa przedstawia zasadniczą część opracowania.

1. STATYSTYKA ZWALCZANIA SZKODNICTWA LEŚNEGO.

Szkodnictwo leśne jest zjawiskiem, które jest w polskich lasach znane od kilku wieków i niesie ze sobą znaczne straty w wymiarze rzeczowym i finansowym. Pomimo, że profil popełnianych szkód w lasach uległ zmianie, to każdego roku Lasy Państwowe odnotowują wielomilionowe straty z tego tytułu.

Analiza zwalczania szkodnictwa leśnego corocznie jest opracowywana na podstawie informacji o ochronie lasu i zwalczania szkodnictwa leśnego LPIR-7 sporządzonych przez nadleśnictwa i regionalne dyrekcje Lasów Państwowych. Od 2008 roku funkcjonuje elektroniczny system przesyłania informacji w tym zakresie. Główny Inspektor Straży Leśnej sporządza zbiorczą dla Lasów Państwowych informację o ochronie lasu i zwalczania szkodnictwa leśnego LPIR-7 oraz na jego podstawie sprawozdanie z postępowania w sprawach o wykroczenia MSW-25; sprawozdanie z czynności dochodzeniowych prowadzonych przez innych niż prokurator oskarżycieli MS-P2 oraz sprawozdanie GUS 51, 52 i 53 według rozdzielnika dla rządowych i centralnych instytucji państwowych.

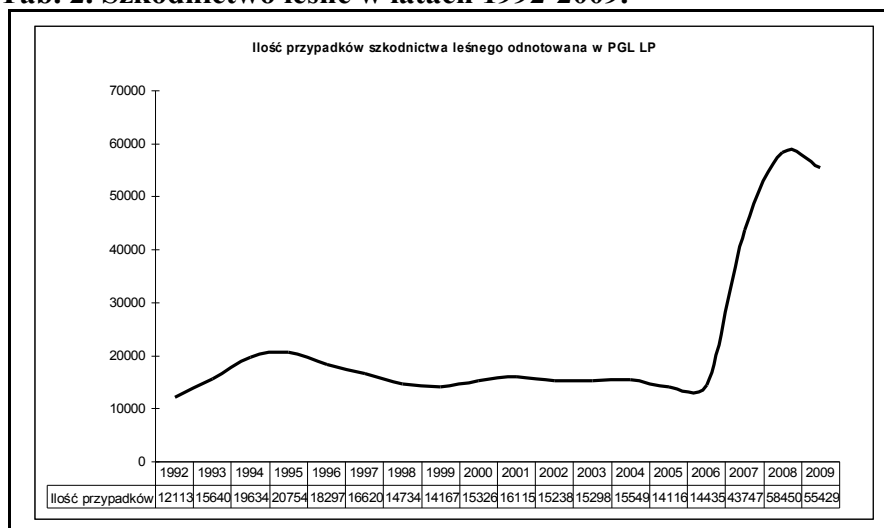
Tab.1. Szkodnictwo leśne 2009 r.

	Ilość przypadków	Wartość szkód (tys.)	Masa skradz. drewna (m3)	Restytucja (tys.) (windykacja)
Kradzież drewna	7 683	3 098,48	22 238,66	1 274,50
Kłusownictwo	342	1 437,21	x	93,64
Kradzież i zniszcz. mienia	1 266	1 133,51	x	126,19
Bezpr. korzyst. z lasu	46 138	316,58	x	51,22
2009	55 429	5 986,58	22 238,66	1 545,55
2008	58 450	5 263,71	18 495	1 773,46
2007	43 747	7 073,73	19 164	2 508,50
2006	14 435	6 438,38	25 035	-
2005	14 114	7 419,90	27 900	-

W 2009 roku ogólna wartość szkód, wg funkcjonującego podziału na cztery grupy rodzajowe szkodnictwa, tj. w wyniku: bezprawnego korzystania z lasu, kłusownictwa, kradzieży albo zniszczenia mienia nadleśnictwa oraz kradzieży drewna wyniosła **5 986 580 zł** przy **55 429** przypadkach szkodnictwa (w 2008 r. szkody wyniosły 5 263 700 zł przy 58 450 przypadkach szkodnictwa; w 2007 r. wyniosły 7 073 730 zł przy 43 747 przypadkach; w 2006 roku odpowiednio 6 438 450 zł strat przy 14 435 zarejestrowanych przypadkach). Oznacza to ogólny **wzrost strat o 13,73 %** (788 880 zł), przy ogólnym **spadku** ilości przypadków szkodnictwa o **5,17 %** (ponad 3 tys.), głównie z powodu bezprawnego korzystania z lasu.

Należy zaznaczyć, że wymienione wielkości odnotowane zostały na terenie administrowanym przez Lasy Państwowe, a zjawiska wymienione mają miejsce także poza terenami leśnymi będącymi w zarządzie PGL LP. Obraz kształtowania się tendencji w tym zakresie przedstawiają tabele. Chociaż w okresie ostatnich lat, z uwagi na walkę ze szkodnictwem, nie obserwuje się istotnych różnic w tym zakresie, można generalnie mówić o tendencji spadkowej, to należy stwierdzić, iż szkodnictwo leśne w Polsce utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie. Z uwagi na wprowadzenie od 2007 roku ewidencji wszystkich przypadków zaśmiecania i zanieczyszczania terenów leśnych oraz ewidencji kosztów związanych z zaśmiecaniem lasu, wpłynęło to na ogólny wzrost ilości odnotowywanych przypadków szkodnictwa leśnego w grupie bezprawnego korzystania z lasu. Obrazuje to wykres w tab. 2 w postaci zdecydowanego wzrostu linii trendu.

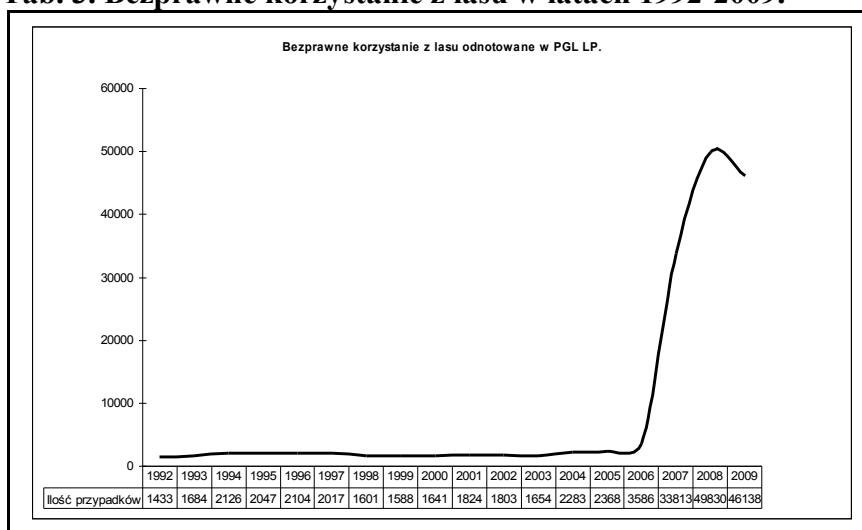
Tab. 2. Szkodnictwo leśne w latach 1992-2009.

2. BEZPRAWNE KORZYSTANIE Z LASU.

W 2009 r. w wyniku bezprawnego korzystania z lasu zarejestrowano 46 138 przypadków szkodnictwa co oznacza **spadek o 7,41 %** w stosunku do roku poprzedniego. Szkody wyniosły 316,58 tys. zł – **wzrost o 32,13 %** (w 2008 r. zarejestrowano 49 830 przypadków szkodnictwa, szkody wyniosły 239,55 tys. zł, natomiast w 2007 r. - 33 813 przypadków szkodnictwa i 275,33 tys. zł szkód). Szkodnictwo leśne, określane bezprawnym korzystaniem z lasu, obejmuje takie czyny zabronione jak wjazd do lasu i parkowanie w miejscach niedozwolonych, używanie otwartego ognia, wywóz śmieci, gruzu i nieczystości, pozyskiwanie stoiszu, niszczenie runa leśnego, pozyskiwanie kopalin (piasek, żwir, torf, bursztyn) i inne czyny będące głównie wykroczeniami. W okresie ostatnich 10 lat ilość zdarzeń z tej grupy rodzajowej przedstawia tabela nr 4. Z danych zawartych w tabeli wynika, że od 2007 roku nastąpił czterokrotny wzrost przypadków szkodnictwa w tej grupie w porównaniu z 2006 r., a w zakresie poniesionych spadek strat z 275 330 zł do 239 550 zł. Od 2006 r. nastąpił wzrost poniesionych strat w tej grupie w porównaniu z 2005 z 60 780 zł do 239 550 zł).

Tab. 3. Bezprawne korzystanie z lasu w latach 1992-2009.

Większość przypadków szkodnictwa z tej grupy to wykroczenia bezskutkowe, jak np. wykroczenie polegające na bezprawnym wjeździe do lasu, parkowanie w miejscu niedozwolonym (art. 161 k.w.), naruszenie zakazu wstępu do lasu (art. 151 k.w.), naruszenie przepisów przeciwpożarowych (art. 82 k.w.) itp.

Tab. 4. Bezprawne korzystanie z lasu i wartość szkód w latach 2000-2009.

2000	Liczba przypadków	1 641
	Wartość szkód	145 768
2001	Liczba przypadków	1 824
	Wartość szkód	109 400
2002	Liczba przypadków	1 803
	Wartość szkód	118 019
2003	Liczba przypadków	1 654
	Wartość szkód	237 855
2004	Liczba przypadków	2 283
	Wartość szkód	495 544
2005	Liczba przypadków	2 368
	Wartość szkód	60 780
2006	Liczba przypadków	3 586
	Wartość szkód	226 609
2007	Liczba przypadków	33 813
	Wartość szkód	275 330
2008	Liczba przypadków	49 830
	Wartość szkód	239 550
2009	Liczba przypadków	46 138
	Wartość szkód	316 580

Bezprawne korzystanie z lasu z lasu przybiera różny zasięg w zakresie ilości tak ilości przypadków jak i wysokości powodowanych szkód. Determinuje to rodzaj szkodzących środowisku czynów popełnianych na terenach leśnych.

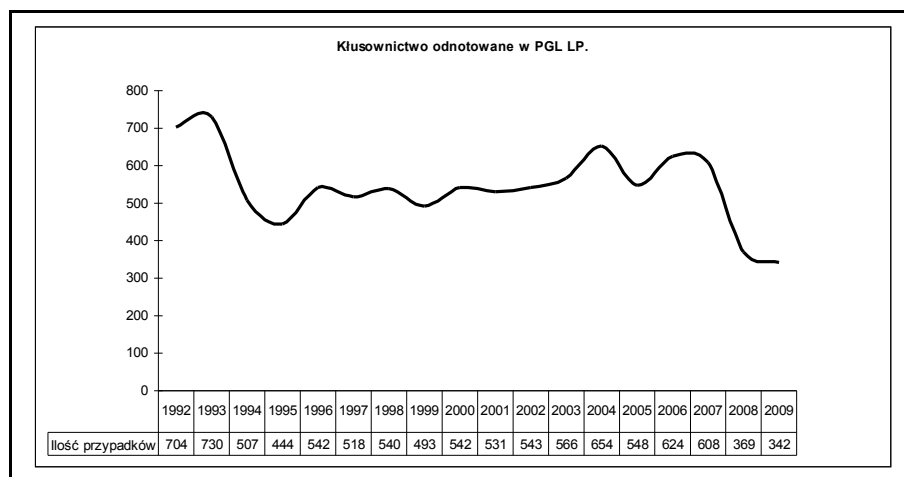
Tab. 5. Bezprawne korzystanie z lasu wg rdLP.

3. KLUSOWNICTWO.

W 2009 r. odnotowany został **spadek o 7,32 %** ilości odnotowanych przypadków klusownictwa w odniesieniu do poprzedniego roku, a mianowicie 342 przypadki w stosunku do 369 przypadków w 2008 r. a także w stosunku do ubiegłych lat.

RDLP	Ilość przypadków	Spraw z wykrytymi sprawcami	Wartość szkód (tys. zł)	Restytucja poniesionych strat (tys. zł)	Windykacja należności (tys. zł)
Białystok	1605	1589	2,85	0,22	0
Gdańsk	3756	3715	20,10	0	0
Katowice	5918	5814	95,45	0,13	0
Kraków	802	756	11,44	11,07	0
Krosno	1321	1321	5,52	0,93	0,40
Lublin	1047	1013	0,52	0,29	0
Łódź	2308	2302	1,64	0,20	0,20
Olsztyn	3360	3333	12,19	0	0
Piła	3436	2684	0,60	0,60	0,60
Poznań	2322	2314	0,84	0,60	0
Radom	1555	818	15,40	9,90	0,45
Szczecin	3450	2853	59,08	7,04	5,62
Szczecinek	3605	3574	0,70	0	0
Toruń	4033	3980	18,33	8,86	2,36
Warszawa	2075	1226	0	0	0
Wrocław	3070	2937	40,45	5,79	0,35
Zielona Góra	2475	2289	31,40	5,54	0
Ogółem	46138	42518	316,51	51,17	9,98

Tab. 6. Klusownictwo w latach 1992-2009.

Wartość szkód **wzrosła o 33,78 %** z 1 074,90 mln zł w 2008 r. do 1 438,01 mln zł w 2009 r. Średnia wartość szkody wyniosła 4 204,88 zł. W 2008 r. wynosiła 3 128,73 zł (w 2007 r. - 2 687,46 zł, w 2005 r. – 2 403,39 zł, a w 2004 r. – 1 732,00 zł). Do najczęściej bezprawnie pozyskiwanych gatunków zwierzyny należały odpowiednio sarny, jelenie, dziki, łosie, lisy, daniele, zające oraz ryby. Pracownicy Lasów Państwowych zdjęli w tym okresie kilkadziesiąt tysięcy wnyków. Niepokojący jest wzrost ilości przypadków kłusownictwa za pomocą broni palnej. Rejestruje się coraz więcej przypadków użycia broni palnej przez kłusowników, w tym przypadki pozostawiania zabitej zwierzyny w lesie. Do najczęściej bezprawnie pozyskiwanych gatunków zwierzyny należały odpowiednio sarny, jelenie, dziki, łosie, lisy, daniele, zające oraz ryby. Pracownicy Lasów Państwowych zdjęli w tym okresie kilkadziesiąt tysięcy wnyków. Niepokojący jest wzrost ilości przypadków kłusownictwa za pomocą broni palnej. Rejestruje się coraz więcej przypadków użycia broni palnej przez kłusowników, w tym przypadki pozostawiania zabitej zwierzyny w lesie.

2000	Liczba przypadków	542
	Wartość szkód	1 100 870
2001	Liczba przypadków	531
	Wartość szkód	1 152 293
2002	Liczba przypadków	543
	Wartość szkód	935 946
2003	Liczba przypadków	566
	Wartość szkód	1 138 687
2004	Liczba przypadków	654
	Wartość szkód	1 132 868
2005	Liczba przypadków	548
	Wartość szkód	1 317 060
2006	Liczba przypadków	624
	Wartość szkód	1 676 978
2007	Liczba przypadków	608
	Wartość szkód	1 902 270
2008	Liczba przypadków	369
	Wartość szkód	1 074 930
2009	Liczba przypadków	342
	Wartość szkód	1 438 010

Tab. 7.
Kłusownictwo i wartość szkód w latach 2000-2009.

Tab. 8. Klusownictwo wg rdLP.

RDLP	Ilość przypadków	Spraw z wykrytymi sprawcami	Wartość szkód (tys. zł)	Restytucja poniesionych strat (tys. zł)	Windykacja należności (tys. zł)
Białystok	20	2	138,08	23,10	14,30
Gdańsk	16	2	75,46	0	0
Katowice	28	13	86,60	15,60	7,80
Kraków	17	6	32,15	5,8	0
Krosno	32	4	143,12	11,10	3,00
Lublin	12	8	44,60	0,41	0
Łódź	10	6	12,13	0,05	0,05
Olsztyn	30	18	132,65	10,56	2,70
Piła	30	15	86,47	11,30	0
Poznań	5	0	32,20	0	0
Radom	11	2	32,44	0	0
Szczecin	19	6	67,83	2,00	0
Szczecinek	37	7	271,70	5,80	0
Toruń	18	1	61,69	1,75	0
Warszawa	11	5	37,31	0,15	0
Wrocław	25	14	66,20	0	0
Zielona Góra	21	6	116,55	6,00	4,00
Ogółem	342	115	1437,18	93,62	31,85

Nadal częstym zjawiskiem jest kłusownictwo na własne potrzeby spowodowane znacznym zubożeniem ludności wiejskiej. W 2009 roku zarejestrowano ponadto 32 przypadki nielegalnego odłowu ryb ze stawów hodowlanych należących do Lasów Państwowych, głównie na terenie RDLP w Katowicach i w Zielonej Górze. Na przestrzeni ostatnich 10 lat ilość przypadków w tej grupie rodzajowej szkodnictwa przedstawia tabela nr 8.

4. KRADZIEŻ ALBO ZNISZCZENIE MIENIA NADLEŚNICTWA.

W grupie szkodnictwa, obejmującej kradzież albo zniszczenie mienia nadleśnictwa, w 2009 r. odnotowano 1 266 przypadków w wyniku których straty wyniosły 1 133,5 tys. zł. W 2008 r. odnotowano 1 358 przypadków w wyniku których straty wyniosły 1 085,0 tys. zł, natomiast w 2007 odnotowano 1 739 przypadków w wyniku których straty wyniosły 2 329,0 tys. zł. Wyniki wykazują **spadek o 6,77 %** ilości zanotowanych przypadków, ale zarazem **wzrost o 4,47 %** wartości strat w porównaniu do roku poprzedniego (w 2006 r. odnotowano 1 337 przypadków, a straty wyniosły 1 022,1 tys. zł; w 2005 r. odnotowano 1745 przypadków, w wyniku których straty wyniosły 1 892,6 tys. zł, a w 2004 r. odpowiednio 1907 przypadków w wysokości 1 420,9 tys. zł).

Tab. 9. Kradzież lub zniszczenie mienia PGL LP i wartość szkód w latach 2000-2009.

2000	Liczba przypadków	2 034
	Wartość szkód	1 816 165
2001	Liczba przypadków	2 138
	Wartość szkód	1 941 522
2002	Liczba przypadków	1 880
	Wartość szkód	1 568 845
2003	Liczba przypadków	1 708
	Wartość szkód	1 409 945
2004	Liczba przypadków	1 907
	Wartość szkód	1 420 934
2005	Liczba przypadków	1 745
	Wartość szkód	1 892 580
2006	Liczba przypadków	1 337
	Wartość szkód	1 022 153
2007	Liczba przypadków	1 739
	Wartość szkód	2 328 991
2008	Liczba przypadków	1 358
	Wartość szkód	1 085 030
2009	Liczba przypadków	1 266
	Wartość szkód	1 133 510

Czyny z tego zakresu szkodnictwa charakteryzują się niską wykrywalnością sprawców, wynoszącą zaledwie 10,1 %. W okresie od 2000 do 2009 r. ilość przypadków z tej grupy rodzajowej przedstawiała się w układzie przedstawionym w tabeli nr 9.

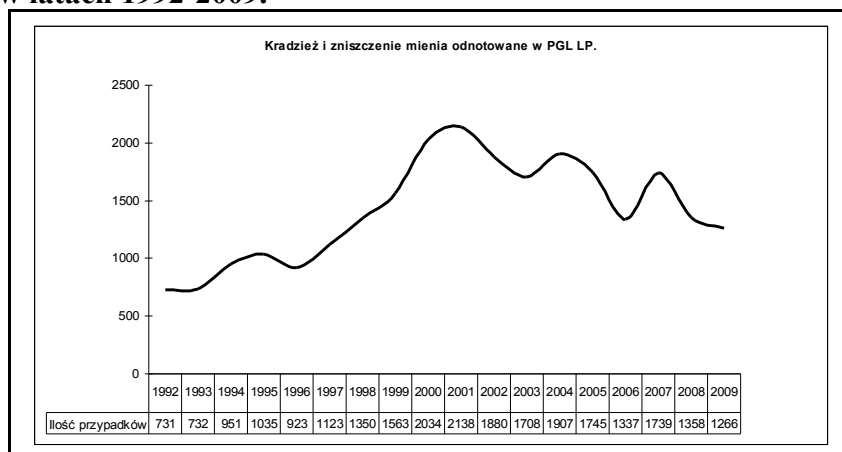
Do najczęściej kradzionych składników mienia należały w ostatnim okresie siatka grodzieńowa i sadzonki ze szkółek leśnych oraz miejsc przechowywania w trakcie prac zalesieniowych (szczególnie gatunków iglastych). Zaobserwowano także wiele przypadków zniszczenia i kradzieży rogatki (szlabanów), metalowych tablic informacyjnych oraz urządzeń łowieckich. W rejonach o dużym nasileniu ruchu turystycznego notuje się dużą ilość przypadków kradzieży i niszczenia wyposażenia parkingów leśnych i miejsc biwakowych (wiaty, ławy, place zabaw dla dzieci).

Tabela 10. Kradzież lub zniszczenie mienia nadleśnictwa wg rdLP.

RdLP	Ilość przypadków	Spraw z wykrytymi sprawcami	Wartość szkód (tys. zł)	Restytucja poniesionych strat (tys. zł)	Windykacja należności (tys. zł)
Białystok	32	4	57,85	1,08	0
Gdańsk	42	2	166,87	0	0
Katowice	117	21	129,00	20,19	10,90
Kraków	49	4	51,32	0,83	0,07
Krosno	69	10	28,93	11,27	0,48
Lublin	70	6	66,97	22,36	0,02
Łódź	47	5	19,31	4,37	0,20
Olsztyn	44	11	68,79	38,08	0
Piła	81	6	18,37	0,33	0
Poznań	70	3	123,86	0,05	0
Radom	63	4	33,04	0,23	0
Szczecin	88	7	86,94	0,69	0,56
Szczecinek	118	15	49,55	5,76	2,08
Toruń	103	2	36,56	0,28	0,23
Warszawa	22	2	17,93	0	0
Wrocław	127	19	105,98	11,60	1,25
Zielona Góra	124	7	72,17	9,00	2,19
Ogółem	1266	128	1133,44	126,12	17,98

Poważnym problemem są kradzieże elementów z metali kolorowych deszczowni w szkółkach leśnych (rur i zraszaczy) oraz dewastacje niezamieszkałych osad leśnych, połączone z kradzieżą ich wyposażenia.

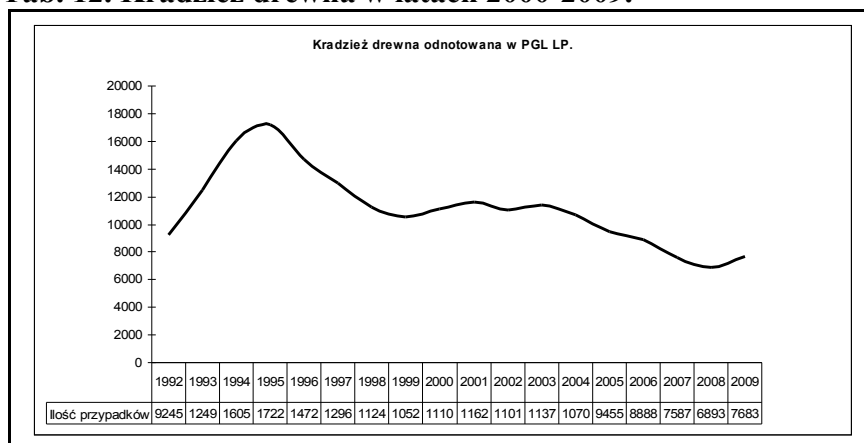
Tab. 11. Przypadki kradzieży lub zniszczenie mienia PGL LP w latach 1992-2009.

5. KRADZIEŻ DREWNA.

Szkodnictwo leśne polegające na kradzieży drewna dotychczas generuje corocznie największe straty, jakie ponosi PGL Lasy Państwowe spośród pozostałych grup szkodnictwa. Prezentowane dane odnoszą się do zdarzeń odnotowanych w jednostkach Lasów Państwowych, ujawnionych przez Służbę Leśną. Rzeczywisty zasięg procederu jest z całą pewnością większy, a więc odpowiednio większe stąd też są faktyczne wyrządzone szkody z uwagi, iż nie obejmuje zdarzenia poza LP.

Tab. 12. Kradzież drewna w latach 2000-2009.

Kradzież wybranych drzew z lasu powoduje nierzadko nieodwracalną dewastację pozostałego drzewostanu, a strata mierzona jest tylko wartością drewna, którego sprawca przywłaszczył i wywiózł. Z podobnej perspektywy trzeba oceniać następstwa kłusownictwa. Kradzież drewna, generuje corocznie największe straty, jakie ponosi PGL Lasy Państwowe. W okresie 2009 r. nastąpił wzrost we wszystkich parametrach kradzieży drewna. Generalnie spadkowa tendencja utrzymuje się praktycznie od 2001 r. W tym okresie nastąpiło zmniejszenie ilości przypadków kradzieży, masy oraz wartości skradzionego drewna w porównaniu do 2001 roku.

Tab. 13. Kradzież drewna i wartość strat w latach 2000-2009.

2000	Liczba przypadków	11 109
	Wartość strat	4 341 856
	Masa drewna (m ³)	33 777
2001	Liczba przypadków	11 622
	Wartość strat	4 442 218
	Masa drewna (m ³)	34 356
2002	Liczba przypadków	11 012
	Wartość strat	3 555 232
	Masa drewna (m ³)	31 437
2003	Liczba przypadków	11 370
	Wartość strat	3 876 549
	Masa drewna (m ³)	35 357
2004	Liczba przypadków	10 705
	Wartość strat	3 967 614
	Masa drewna (m ³)	32 235
2005	Liczba przypadków	9 455
	Wartość strat	4 149 480
	Masa drewna (m ³)	27 899
2006	Liczba przypadków	8 888
	Wartość strat	3 512 714
	Masa drewna (m ³)	25 035
2007	Liczba przypadków	7 587
	Wartość strat	2 567 086
	Masa drewna (m ³)	19 164
2008	Liczba przypadków	6 893
	Wartość strat	2 864 200
	Masa drewna (m ³)	18 495
2009	Liczba przypadków	7 683
	Wartość strat	3 098 480
	Masa drewna (m ³)	22 239

W 2009 r. odnotowano 7 683 przypadki kradzieży drewna, w wyniku tego skradziono 22 238,66 m³ drewna o wartości 3 098,5 tys. zł. Oznacza to:

- 1) **wzrost** ilości odnotowanych przypadków kradzieży o **11,46 %**,
- 2) **wzrost** ilości (masy) skradzionego drewna o **18,2 %**,

3) **wzrost o 8,18 %** wartości strat z tego tytułu.

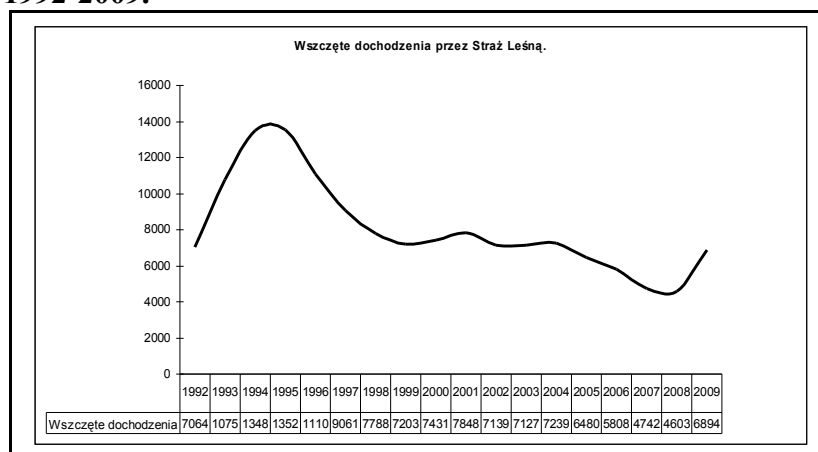
W 2008 r. odnotowano 6 893 przypadki kradzieży drewna, w wyniku tego skradziono 18 495,58 m³ drewna o wartości 2 864,2 tys. zł. W 2007 roku odnotowano 7 587 przypadków kradzieży drewna, w wyniku tego skradziono 19 164,05 m³ drewna o wartości 2 567,1 tys. zł, w 2006 roku odnotowano 8 888 przypadków kradzieży drewna o objętości 25 035,59 m³ drewna o wartości 3 512,7 tys. zł; w 2005 roku 9 455 przypadków kradzieży drewna w ilości 27 899,87 m³ o wartości 4 149,5 tys. zł, natomiast w 2004 roku 10 705 przypadków kradzieży 32 235,0 m³ drewna na kwotę 3 967,6 tys. zł).

Tab. 14. Kradzież drewna z lasu państwowego wg rdLP.

RDLP	Ilość przypadków	Masa skradzionego drewna ogółem w m ³	Wartość skradzionego drewna wg cen detalicznych (tys. zł)	Windykacja należności ogółem (tys. zł)
Białystok	322	2715,51	381,64	60,54
Gdańsk	257	769,29	103,44	16,35
Katowice	598	1581	244,78	42,52
Kraków	319	638,47	113,95	15,29
Krosno	467	1058,63	160,58	37,77
Lublin	697	1357,70	196,66	52,11
Łódź	490	1322,78	178,68	62,27
Olsztyn	273	932,39	127,65	45,36
Piła	265	598,98	76,30	22,09
Poznań	567	1637,18	230,72	38,02
Radom	879	1650,13	230,22	71,33
Szczecin	272	1103,12	167,23	31,10
Szczecinek	321	1032,71	124,00	31,14
Toruń	449	1094,28	146,57	35,19
Warszawa	596	1753,96	268,82	38,86
Wrocław	537	2005,31	217,03	76,93
Zielona Góra	374	986,73	130,12	10,21
Ogółem	7683	22238,02	3098,39	687,08

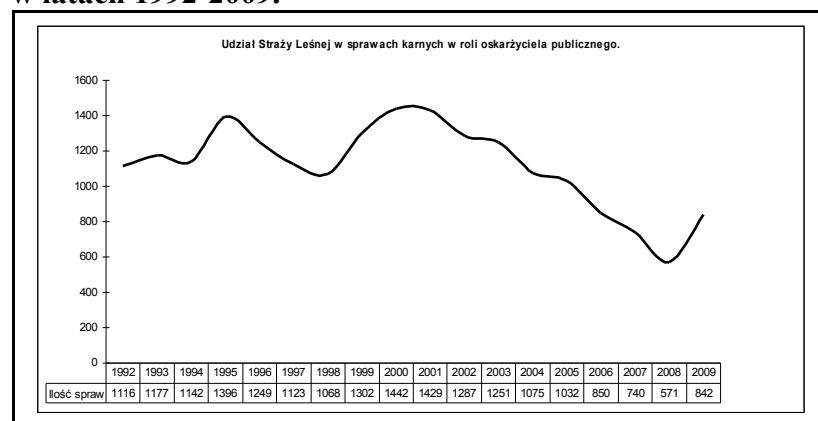
We wszystkich przypadkach kradzieży drewna wszczęto postępowania przygotowawcze. Straż Leśna prowadziła 6 894 postępowania, w tym 5 099 dochodzeń. Umorzono ogółem - 3 431 postępowań karnych.

Tab. 15. Wszczęte dochodzenia o kradzież drewna w latach 1992-2009.

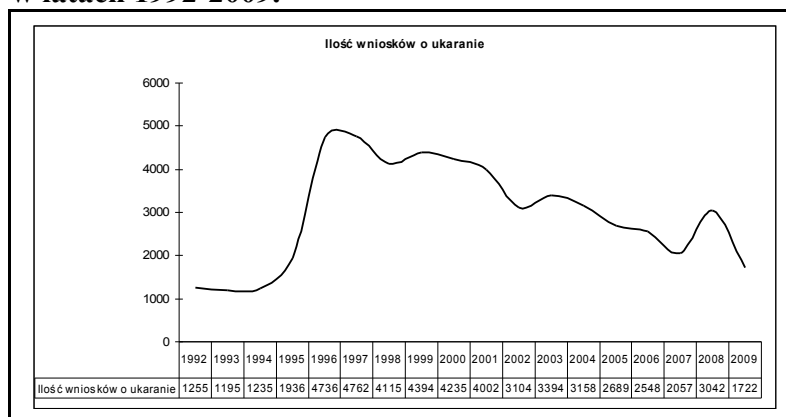

W 2009 r. z liczby 1 365 spraw wniesionych z aktem oskarżenia, sądy umorzyły postępowanie lub uniewinniły sprawców w 66 sprawach (w 2008 r. odpowiednio 1 893 oraz 51; w 2007 r. z liczby 1 317 spraw wniesionych z aktem oskarżenia, sądy umorzyły postępowanie lub uniewinniły sprawców w 67 sprawach). W 44 sprawach zostało wniesione postępowanie odwoławcze (w 2008 r. w 42 przypadkach wszczęte zostało postępowanie odwoławcze, a w 2007 r. w 29 sprawach).

Tab. 16. Popieranie oskarżenia przez Straż leśną przed sądem w latach 1992-2009.

Tab. 17. Wnioski o ukaranie złożone przez Straż Leśną w latach 1992-2009.

Na podstawie analiz regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych za główną przyczynę kradzieży drewna należy uznać:

- relatywnie wysoki poziom bezrobocia i zubożenie społeczeństwa,
- wzrost zainteresowania drewnem średniowymiarowym z przeznaczeniem na drewno kominkowe oraz drewnem na elementy budowlane,
- liberalne orzecznictwo sądów, powodujące poczucie bezkarności wśród sprawców; wskazać należy na częste przypadki odstępowania od wymierzenia kary z uwagi na znikomą szkodliwość czynu,
- zmniejszenie na przestrzeni ostatnich lat stanu osobowego Straży Leśnej,
- brak ewidencjonowania drewna w punktach przerobu,
- niekontrolowany wyrąb w lasach pozostających pod innym zarządem niż Lasy Państwowe,
- niecechowanie drewna pozyskiwanego w lasach prywatnych oraz duże ilości drewna pochodzące z zadrzewień, pasów drogowych itp.
- trudności w identyfikacji drewna w postępowaniu dowodowym w ramach prowadzonych przez Straż Leśną dochodzeń.

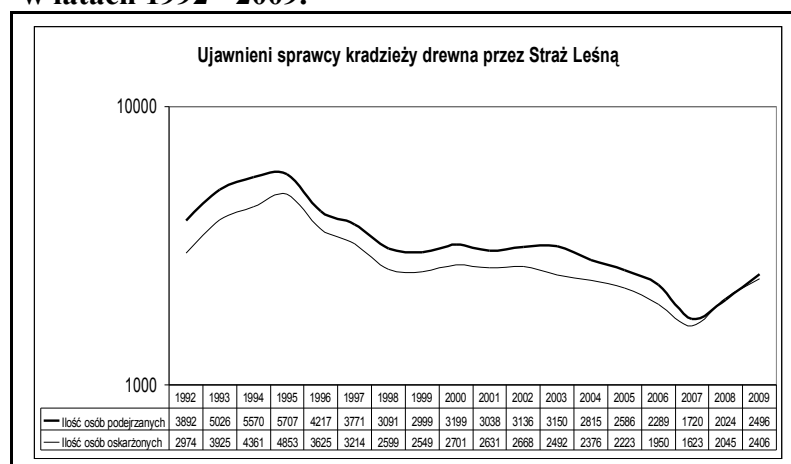
Niepokojącym zjawiskiem jest odnotowywana coraz większa ilość kradzieży przez wyspecjalizowane i zorganizowane grupy przestępcze, dysponujące samochodami ciężarowymi do wywozu, sprzętem do ścinki i zrywki drewna. Poważnym problemem stały się też kradzieże drewna z przeznaczeniem na drewno kominkowe. Z jednej strony zjawisko kradzieży jest powodem zubożenia ludności, z drugiej strony, wzrasta ilość kradzieży drewna na zamówienie. Złodziejski proceder polega na zaopatrywaniu

małych zakładów drzewnych i stolarni, jak również właścicieli posesji opalanych drewnem. Wyposażenie grup w nowoczesne środki łączności, odpowiedni tabor, sfabrykowaną dokumentację, zaufanych odbiorców itd. powodują określone trudności w zwalczaniu tego procederu. Kradzieże obejmują zarówno nielegalny wyrąb drzew, jak i wywóz drewna zmagazynowanego w stosach. Kradzieże ulegają pojedyncze, fachowo wybierane, szczególnie wartościowe drzewa, ale też masowo wycinane są całe fragmenty lasu bez specjalnego wyboru. W najbliższej perspektywie należy liczyć się ze zwiększonym dalszym popytem drewna. Zainteresowanie wzrasta nie tylko w stosunku do drewna użytkowego, ale także drewna przeznaczonego na cele opałowe.

Za kradzież drewna grożą liczne sankcje: grzywna, areszt, ograniczenie wolności, zasądzenie nawiazki, przepadek narzędzi i sprzętów użytych do kradzieży, wreszcie pozbawienie wolności do lat pięciu. Zróżnicowana jest dolegliwość sankcji w zależności od statusu sprawcy, kiedy 500 zł grzywny dla osoby bezrobotnej przywłaszczającej sobie drewno na opał jest karą surową, to ta sama kara dla kradnącego w sposób zorganizowany i na wielką skalę stanowi koszt wpisany w ryzyko procederu. Jednakże by sprawca poniósł konsekwencje, wcześniej należy przestępstwo kradzieży drewna udowodnić. Wynik tych działań to wykrywalność.

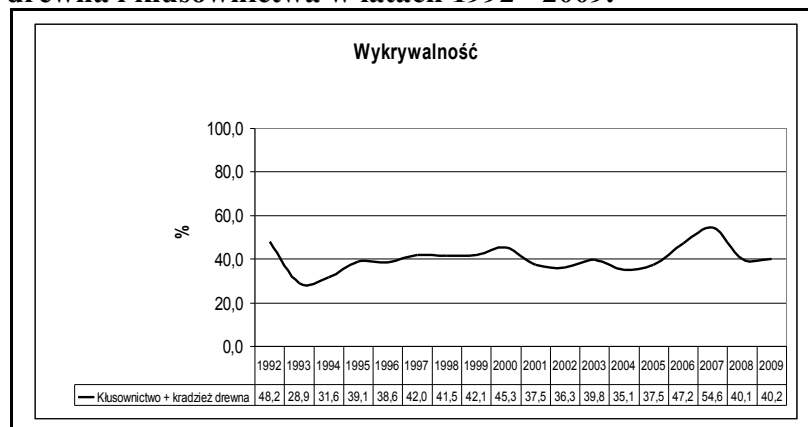
Ilość ujawnionych sprawców kradzieży drewna przez Straż Leśną w okresie od 1992 do 2009 roku przedstawia tab. 18.

Tab. 18. Ilość ujawnionych sprawców kradzieży drewna w latach 1992 - 2009.

W 2009 r. zostało ujawnionych 2 496 sprawców kradzieży drewna. Był to **wzrost o 19.09 %** w stosunku do 2008 r., kiedy to Straż Leśna ujawniła 2 024 sprawców.

Tab. 19. Wykrywalność Straży Leśnej w zakresie kradzieży drewna i kłusownictwa w latach 1992 - 2009.

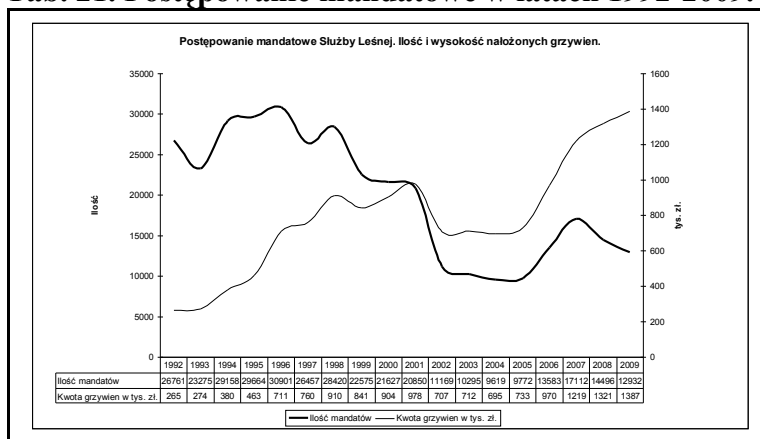
W okresie od 1992 do 2007 roku wykrywalność Straży Leśnej kształtowała się od 28,9 % (w 1993 r.) do 40,09 % (w 2009 r.).

6. POSTĘPOWANIE MANDATOWE.

Wyniki dotyczące postępowania mandatowego Służby Leśnej zostały zaprezentowane w tab. 20 oraz tab. 21. Analiza powyższa prowadzi do wniosku, że w ostatnich latach jest notowany spadek ilości nakładanych grzywien w drodze mandatu karnego. Pomimo krótkoterminowego wzrostu w latach 2005 – 2007, to w całym przedziale okresu od 1992 roku do 2007 roku ogólna tendencja w tym zakresie jest malejąca. W 2009 r. kwota grzywien wyniosła 1 386,8 tys. zł. była najwyższa od 1992 r. Oznacza to stosowanie wyższej grzywny w drodze mandatu karnego, jako sankcji w przypadkach ewidentnego naruszenia prawa, gdy zawodzą środki oddziaływania wychowawczego, jakim jest pouczenie czy ostrzeżenie.

Tab. 20. Postępowanie mandatowe w 2009 r.

Tab. 21. Postępowanie mandatowe w latach 1992-2009.

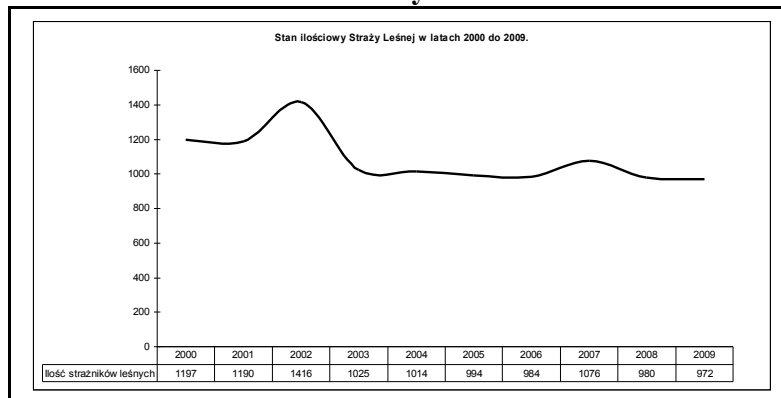
7. OBSADA ETATOWA POSTERUNKÓW STRAŻY LEŚNEJ.

Stan osobowy posterunków Straży Leśnej, na podstawie sprawozdania

	Liczba mandatów	W tym kredyt.	Kwota grzywnien ogółem (tys. zł)	Ilość uprawniowanych	Ilość wniosków skierowanych do sądów	Ilość rozstrzygnięć sądów
Straż Leśna	11 866	11 683	1 287,72	972	397	266
Służba Leśna	1 066	1 055	990,60	6 416	15	9
Ogółem	12 932	12 738	1 386,78	7 388	412	275

MSW-25 przedstawia tab. 22.

Tab. 22. Ilość strażników leśnych w latach 2000 – 2009.

Z powyższej tabeli wynika, że utrzymuje się tendencja zniżkowa w obsadzie osobowej posterunków Straży Leśnej. Wykonywanie zadań w zakresie zwalczania szkodnictwa leśnego przy stale zmniejszającej się obsadzie osobowej może spowodować znaczny jego wzrost we wszystkich grupach rodzajowych. W chwili obecnej na statystycznego strażnika leśnego przypada około 10 tysięcy hektarów lasów. Odnotować należy, że aktualnie strażnicy leśni obok zwalczania szkodnictwa leśnego, wykonują ponadto obowiązki z zakresu: prowadzenie spraw obronnych, ochrony informacji niejawnych, ochrony przeciwpożarowej, administrowania systemem informatycznym LP. Niepokojącym zjawiskiem jest zwiększająca się ilość posterunków o obsadzie jednoosobowej. W 2009 roku było ich 7.

8. REALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ BIEŻĄCYCH.

W 2009 roku zrealizowane zostały przedsięwzięcia szkoleniowe na szczeblu:

- centralnym,
- regionalnym.

W ramach szkoleń centralnych zostały zorganizowane i przeprowadzone:

- kurs podstawowy dla kandydatów do pracy w Straży Leśnej – kurs ukończyło 72 strażników leśnych na kursie centralnym zrealizowanym w 3-tygodniowym szkoleniu, w którym kursanci zostali przygotowani do wypełniania zadań służbowych wg posiadanych uprawnień ustawowych i zdali przed komisją w tym zakresie egzamin,
- szkolenie z zakresu współpracy z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych – uczestnikami kursu byli komendanci posterunków Straży Leśnej, tj. strażnicy leśni, inspektorzy Straży Leśnej i pracownicy nadzorujący zwalczanie szkodnictwa leśnego z RDLP w Katowicach, Krakowie, Krośnie, Toruniu, Pile i Szczecinku,
- pilotażowe szkolenia w ramach wdrażania służby konnej oraz służby reprezentacyjnej.

W ramach szkoleń regionalnych strażnicy brali udział w cyklicznych i okresowych szkoleniach, których tematem były:

- szkolenia z zakresu samoobrony i technik interwencji,
- szkolenia i treningi strzeleckie,
- kursy brakarskie,
- podstawowe kursy obsługi komputera,
- szkolenie z zakresu udzielania pomocy przedmedycznej,
- szkolenia 1-dniowe z zakresu prowadzenia dochodzeń,
- szkolenia z zakresu ochrony informacji niejawnych,
- kursy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Przez Głównego Inspektora Straży Leśnej, opracowywane są perspektywiczne kierunki działań w zakresie ochrony lasów przed szkodnictwem. W konsekwencji są kontynuowane lub zostały przyjęte do realizacji: działania mające na celu przygotowanie i utrzymanie stanu osobowego Straży Leśnej stosownie do potrzeb, wymagań i kwalifikacji, organizacja szkoleń podstawowych dla kandydatów do pracy w Straży Leśnej wg zapotrzebowania osobowego, wdrożenie i realizacja współpracy jednostek organizacyjnych PGL LP z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych, zmiany w regulacjach prawnych dot. ochrony lasów przed szkodnictwem i zwalczania szkodnictwa, w szczególności w ustawie o lasach i aktach wykonawczych, w tym przepisów wewnętrznych i instrukcji oraz weryfikacji programu szkoleń. Celowe jest opracowanie koncepcji funkcjonowania Straży Leśnej dostosowanej do aktualnych potrzeb i podniesienia efektywności działania, organizacja stanowisk i grup interwencyjnych Straży Leśnej w rdLP, organizacja szkolenia np. kursu instruktorskiego w zakresie administrowania systemem informatycznym dla Straży Leśnej oraz samoobrony i technik interwencji, szkolenia w zakresie poprawności prowadzenia postępowań przygotowawczych i odwoławczych w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia, opracowanie i wdrożenie elektronicznej sprawozdawczości LPIR-7, opracowanie projektu systemu informatycznego e-guard dla Straży Leśnej, zainicjowanie funkcjonowania laboratorium genetycznego DNA przy Leśnym Banku Genów w Kostrzycy celem prowadzenia badań nad możliwością określania pochodzenia materiału biologicznego (drewna) na potrzeby prowadzonych spraw karnych prowadzonych przez Straż Leśną.

W celu zaprezentowania problemu szkodnictwa leśnego i podejmowanych działań został zrealizowany film pt: „Las nie obroni się sam”. Celem podniesienia efektywności zwalczania szkodnictwa, a szczególnie usprawnieniu wykrywania sprawców przestępstw i wykroczeń ma służyć przygotowywany system szkoleń dla Straży Leśnej oraz innych pracowników Służby Leśnej posiadających uprawnienia strażnika leśnego. W tym celu Inicjatywa Głównego Inspektora Straży Leśnej spowodowała do pozyskania na ten cel 2,1 mln zł ze środków UE i NFOŚiGW.

Powyższe kierunki działań mają na celu zahamowanie eskalacji szkodnictwa leśnego na terenie PGL Lasy Państwowe i poprawę efektywności wykrywania oraz egzekwowania odszkodowań z tytułu popełnionych szkód, czyli restytucji strat w LP.

Nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych i Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych obowiązane są do wykorzystywania danych z informacji sprawozdawczych do opracowania analizy zwalczania szkodnictwa leśnego i dokonania oceny sytuacji na swoich szczeblach i podejmowania na tej podstawie działań lub decyzji zmierzających do stałego podnoszenia efektywności ochrony lasu przed szkodnictwem.

Straż Leśna realizuje zadania związane ze zwalczaniem szkodnictwa leśnego obok codziennej działalności służbowej, także w ramach akcji przeprowadzonych we własnym zakresie jak i przy udziale Policji, Straży Granicznej, Straży Ochrony Kolei, Inspekcji Transportu Drogowego, Państwowej Straży Pożarnej, straży miejskiej i gminnej, Państwowej Straży Rybackiej, Państwowej Straży Łowieckiej, straży parków narodowych oraz administracji terenowej i innych służb i organów (np. „Stroisz”, „Choinka”, „Kłusownik”, „Grab” i inne).

Wszystkie przeprowadzone działania, oprócz wymiernych korzyści w postaci ujęcia sprawców przestępstw i wykroczeń, mają ponadto olbrzymie znaczenie prewencyjne. Świadomość niespodziewanych kontroli oraz pojawianie się wspólnych patroli Straży Leśnej i innych służb mundurowych niewątpliwie ma wpływ na znaczne zmniejszenie się przypadków szkodnictwa leśnego.

Do zdarzeń uznanych za niebezpieczne, jakie odnotowano na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, trzeba uznać groźby karalne i czynne napaści wobec pracowników LP, podpalenia osad służbowych, uszkodzenia samochodów służbowych, pułapki w postaci dołów, zamaskowanych kolców, bron i rogatek, a także inne zamachy na mienie służbowe i prywatne interweniujących oraz zdrowie i życie, w tym celem wymuszenia zaniechania czynności służbowych strażników leśnych i innych pracowników Służby Leśnej. We wszystkich przypadkach skierowano sprawy do właściwych organów ścigania. W 2009 r. nie odnotowano przypadków użycia broni palnej przez strażników leśnych.

9. PERSPEKTYWICZNE KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY LASÓW PRZED SZKODNICTWEM.

Na szczeblu DGLP zostały przyjęte do realizacji kierunki działań w zakresie:

- kontynuacji szkoleń podstawowych dla kandydatów do pracy w Straży Leśnej wg zapotrzebowania osobowego,

- wdrożenia i realizacji współpracy jednostek organizacyjnych PGL LP z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych,
- zmiany w regulacjach prawnych dot. ochrony lasów przed szkodnictwem i zwalczania szkodnictwa, w szczególności w ustawie o lasach i aktach wykonawczych, w tym przepisów wewnętrznych i instrukcji oraz weryfikacji programu szkoleń mające na celu opracowanie koncepcji funkcjonowania Straży Leśnej dostosowanej do aktualnych potrzeb i podniesienia efektywności działania,
- organizacji stanowisk i grup interwencyjnych Straży Leśnej w rdLP,
- kontynuacji szkoleń wymienionych w cz. 8,
- organizacji szkolenia np. kursu instruktorskiego w zakresie administrowania systemem informatycznym dla Straży Leśnej oraz samoobrony i technik interwencji, szkolenia w zakresie poprawności prowadzenia postępowań przygotowawczych i odwoławczych,
- opracowanie projektu systemu informatycznego dla SL *e-guard*.

Powyższe kierunki działań mają na celu zahamowanie eskalacji szkodnictwa leśnego na terenie PGL Lasy Państwowe i poprawę efektywności wykrywania oraz egzekwowania odszkodowań i nawiązek z tytułu popełnionych szkód, czyli restytucji mienia LP.

Tadeusz Pasternak
Główny Inspektor Straży Leśnej